

ЕКОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА В УКРАЇНСЬКІЙ МЕНТАЛЬНОСТІ (ВІТАКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД)

КУДРИНСЬКИЙ А.

Copyright © 2013

Актуальність дослідження. Проблема взаємовідносин Людини і Природи в нинішній момент людської історії набула гостро актуального звучання. Серед численних глобальних соціально значущих проблем головне місце зайняла проблема виживання Людства і всього живого на Землі. Негативні для природи і самої людини наслідки антропогенної діяльності примушують людство замислитися над проблемою формування дієвої екологічної парадигми з метою гармонізації системи екологічних взаємовідносин.

Людство є невід'ємною частиною Природи, в своїх відносинах з нею пройшло ряд етапів: від повного обожнювання і поклоніння природним силам до ідеї повної і безумовної влади людини над природою. Катастрофічні наслідки останньої ми повною мірою споглядаємо сьогодні. Відносини Людини і Природи в ХХ- поч. ХХІ ст. стали своєрідним центром, в якому сходяться і зав'язуються в один вузол різноманітні аспекти економічного, суспільного і культурного життя людей. Як відмічає Ф. Гиренок, сучасній людині “треба усвідомити той факт, що для неї немає привілейованого місця ні в природі, ні в космосі” [1, с.3].

Сьогодні важливо усвідомлювати нерозривний зв'язок природи, людини і суспільства, що носить взаємний характер. Тут доречно згадати слова А.І.Герцена про те, що “природа не може суперечити людині, якщо людина не суперечить її законам” [2, с.76]. На даному етапі розвитку людства гостро постає питання про необхідність здійснення принципово нового типу цивілізаційного розвитку, який повинен прийти на зміну існуючій цивілізації і подальшої розробки всепланетарної стратегії його реалізації, що означає піднесення на якісно новий рівень взаємовідносин природи і суспільства, забезпечення стабільності, урівноваженого взаєморозвитку.

Особливого звучання набуває сьогодні незвичний термін – “екологія душі”, під яким розуміють виховання з раннього дитинства гуманістичного ставлення до оточуючого нас світу, до матері-природи, особливо через шанування вікових традицій і звичаїв. Саме в таких поняттях відчувається біль і переживання за майбутнє життя на планеті. І тоді кожен розуміє, що екологічний гуманізм дозволяє поєднати етику і культуру з природою і довкіллям.

Мета дослідження – простежити особливості формування екологічної парадигми у контексті розвитку екологічної культури в Україні, розкрити зміст і значення екологічної свідомості як феномену вітакультурного мислення.

Об'єкт дослідження – екологічна парадигма як змістове уособлення екологічного мислення і культури.

Предмет дослідження – відносини Людини і Природи: характеристики вітакультурної взаємодії.

У результаті проведеного дослідження одержані такі **висновки**.

1. Єдність соціального і природного в житті людини свідчить про специфічні прояви культури в екологічному смислі. В сучасній філософії екології це відтворено в понятті “екологічна культура”. Це поняття включає наступні значення: 1) акумульовані знання і досвід людей, що відображені в громадській думці (екологічна культура народу, регіону, соціальної групи), 2) як характеристика індивіда (екологічна культура особи), 3) сукупність духовних цінностей і норм, частина культури загалом.

2. Актуальним і життєво необхідним сьогодні виступає діяльнісний аспект екологічної культури, за якого забезпечується перехід від стратегії “підкорення природи” до концепції “виживання” за умов тотального “олюднення” довкілля, від техногенного етапу розвитку цивілізації до антропогенного. Гармонізація взаємовідносин людини і природи цінна не тільки у власне екологічному значенні. Вона важлива також і для розв'язання інших проблем. Екологічно виправдані рішення є в той же час і соціально — позитивними, оскільки, оскільки сама людина і суспільство загалом є частиною природи в широкому значенні слова.

1. Гиренок Ф.И. Экология как косноязычие культуры // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 7, Философия. – М., 1995. – С. 3-16.

2. Герцен А.И. Письма об изучении природы. – М.: ОГИЗ, 1946. – 316 с.

ПРИЙОМНА СІМ'Я ЯК ПРІОРИТЕТНА ФОРМА ВЛАШТУВАННЯ ДІТЕЙ-СИРИТ

КУНДРАТ О.

Copyright © 2013

Актуальність дослідження. Кожна дитина має право зростати та виховуватись у сімейному оточенні. Адже тільки сім'я здатна забезпечити задоволення основних потреб дитини, надати стимули для її подальшого розвитку. Саме в умовах сім'ї дитина може бути повністю підготовлена до самостійного життя у суспільстві. Проте шлях до забезпечення права кожної дитини на зростання та виховання в сім'ї досить складний. За даними Міністерства соціальної політики, на сьогоднішній день в Україні налічується 95 тис. 545 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [4].

Україна, будучи членом міжнародного співтовариства, широко впроваджує діяльність щодо створення сприятливого середовища для дітей-сиріт, в якому гідний розвиток і захист їх прав забезпечується з дотриманням

принципів рівності, миру, соціальної справедливості, з урахуванням моральних засад та традиційних цінностей українського суспільства. Тому, створення умов для реалізації права кожної дитини на виховання в сім'ї, забезпечення пріоритету сімейних форм влаштування є основними засадами державної політики щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Сімейним кодексом України, Законами України “Про охорону дитинства”, “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” пріоритетом влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, визначено саме сімейне виховання, а однією із основних його форм – прийомну сім'ю [1; 2; 3; 5].

Сімейні форми влаштування забезпечують соціальний захист, захист майнових та житлових прав дитини, догляд, виховання, корекцію та компенсацію розвитку, вирішення медичних проблем, подолання психологічних травм, задоволення щоденних потреб дитини, яка залишилася без піклування батьків.

Мета дослідження полягала в теоретичному обґрунтуванні значення прийомної сім'ї як однієї із пріоритетних форм влаштування дітей-сиріт, а також в аналізі процесу утворення та супроводу прийомних сімей.

Об'єктом дослідження є прийомна сім'я як одна із альтернативних форм влаштування дітей-сиріт.

Предметом дослідження є процес створення та технологія здійснення соціального супроводу прийомних сімей.

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні **висновки**:

1. Приймона сім'я – це сім'я або окрема особа, яка не перебуває у шлюбі, що добровільно взяла на виховання та спільне проживання від одного до чотирьох дітей-сиріт чи дітей, позбавлених батьківського піклування. Вона забезпечує соціальний захист, захист майнових та житлових прав дитини, догляд, виховання, корекцію та компенсацію розвитку, вирішення медичних проблем, подолання психологічних травм, задоволення щоденних потреб дитини, яка залишилася без батьківського піклування. Під час перебування дитини у прийомній сім'ї держава не тільки фінансує, а й контролює утримання і виховання дитини, надає допомогу у її розвитку, соціалізації, організовує соціальний супровід сім'ї та дитини.

3. Попередня робота з кандидатами на створення прийомної сім'ї передбачає: проведення бесід з батьками, орієнтованих на оцінку життєдіяльності родини з точки зору забезпечення умов гармонійного розвитку вихованця; підготовка кандидатами документів, необхідних для юридичного оформлення прийомної сім'ї; відвідування родини кандидатів; перевірка інформації про кандидатів у прийомні батьки; проходження кандидатами у прийомні батьки навчання; формування банку даних потенційних прийомних батьків.

4. Приймона сім'я створюється на підставі рішення виконавчого комітету міської, районної ради, державної адміністрації. На підставі рішення про створення прийомної сім'ї між місцевою державною адміністрацією та прийомними батьками укладається договір про влаштування дітей на виховання і спільне проживання в прийомній сім'ї. При цьому особлива увага приділяється визначенню обов'язків сторін, які підписують договір: державної адміністрації (виконкому міської ради) та батьків.

5. Соціальний супровід – це цілеспрямована діяльність соціального працівника (або групи соціальних працівників) зі створення необхідних умов для оптимального функціонування прийомної сім'ї і розвитку дитини. Він є дуже важливим процесом, він має містити план, мету та завдання і передбачає надання прийомним дітям та батькам різних видів соціальних послуг. План такого супроводу – це план цілеспрямованої діяльності соціального працівника, установ, які надають конкретні послуги, а також членів прийомної сім'ї, які разом створюють необхідні умови для оптимального функціонування прийомної сім'ї та розвитку дитини.

6. Завдяки навчання прийомні батьки поглиблюють знання про засади захисту прав дітей у сім'ї та поза нею, практичні прийоми налагодження сімейних взаєностосунків, прийоми підвищення самооцінки, соціально-психологічні фактори становлення особистості дитини та особливості її розвитку, формування особистості дитини, методи сімейного виховання.

Динамічний розвиток прийомних сімей в Україні – це складний, поступовий процес, який потребує вдосконалення технології створення прийомних сімей та покращення організації соціального супроводу прийомних сімей соціальними службами на засадах міжвідомчої взаємодії місцевих органів державної влади та місцевого самоврядування.

1. Сімейний кодекс України № 2947-ІІ від 10 січня 2002 року редакція від 06.11.2012 року/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://code.leschishin.org>

2. Закон України “Про охорону дитинства” № 2402-ІІ від 26.04.2001 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

3. Закон України “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” № 609-V (609-16) від 07.02.2007 року/ [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>

4. В Україні найчастіше усиновляють здорових дітей віком до трьох років http://www.deti.zp.ua/show_article.php7a id=506485

5. Комарова Н.М., Пеша І.В. Методичні рекомендації для соціальних працівників, державних службовців щодо розвитку сімейних форм виховання / К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2006. – 92 с